Υπόθεση 253/83

Sektkellerei C. A. Kupferberg & Cie KG a. A.
κατά
Hauptzollamt Mainz

(αίτηση του Finanzgericht Rheinland-Pfalz
για την έκδοση προδικαστικής απόφασης)

« Φορολογικό καθεστώς οινοπνεύματος »

Περίληψη

Φορολογικές διατάξεις — Εσωτερικοί φόροι — Εθνικό μονοπώλιο οινοπνεύματος — Πραγματική μείωση της τιμής πωλήσεως — Συμβιβάζεται με τις διατάξεις της Συνθήκης ΕΟΚ και των Συμφωνιών που συνδέουν την Κοινότητα με την Ισπανία και την Πορτογαλία — Προϋποθέσεις (Συνθήκη ΕΟΚ, άρθρα 37 και 95· Συμφωνία ΕΟΚ-Ισπανίας της 29ης Ιουνίου 1970, άρθρο 3· Συμφωνία ΕΟΚ-Πορτογαλίας της 22ας Ιουλίου 1972, άρθρο 21)

Τα άρθρα 95 και 37 της Συνθήκης ΕΟΚ, καθώς και τα άρθρα 21 και 3 των Συμφωνιών που συνδέουν την Κοινότητα με την Πορτογαλία και την Ισπανία αντιστοίχως, πρέπει να ερμηνευθούν ως μη αντιτιθέμενα στην πραγματική μείωση της τιμής πωλήσεως του οινοπνεύματος, το οποίο πώλησε η διοίκηση του μονοπωλίου επί ορισμένο χρονικό διάστημα, αν ο φορολογικός συντελεστής που πράγματι εφαρμοζόταν στα εισαγόμενα προϊόντα δεν υπερέβαινε, κατά το εν λόγω χρονικό διάστημα, το φόρο που πράγματι επιβαλλόταν στα αντίστοιχα εγχώρια προϊόντα.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
CARL OTTO LENZ
της 27ης Νοεμβρίου 1984 *

Κύριε πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως, με την οποία θα ασχοληθώ, αποτελεί άλλον ένα κρίκο της αλυσίδας των υποθέσεων, στις οποίες σας ζητείται να αποφανθείτε επί της ερμηνείας των άρθρων 37 και 95 της Συνθήκης ΕΟΚ σε σχέση με το γερμανικό νόμο περί του μονοπωλίου οινοπνεύματος.

* Μετάφραση από τα γερμανικά.

1. Τα πραγματικά περιστατικά μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

Κατά το χρονικό διάστημα από την 1η μέχρι της 17ης Μαρτίου 1976, η Sektkellerei C. A. Kupferberg & Cie KG a. A., με έδρα το Mainz, προσφεύγουσα και καθής η Revision στην κύρια δίκη (στο εξής: η προσφεύγουσα), απέσυρε από την αποθήκη της διάφορα είδη ουίσκυ από τη Μεγάλη Βρετανία, Jenever και λικέρ από τις Κάτω Χώρες, Armagnac και Pruneaux από τη Γαλλία, καθώς και Xérès από την Ισπανία και Porto από την Πορτογαλία, και υπέβαλε σχετική διασάφηση προς πληρωμή. Το Hauptzollamt Κεντρικό Τελωνείο Mainz, καθού, καθόρισε τον εξισωτικό φόρο μονοπωλίου για τα προϊόντα αυτά ενιαίως σε 1 500 γερμανικά μάρκα (DM) ανά εκατόλιτρο αιθυλικής αλκοόλης (hlW).

Με την προσφυγή, την οποία άσκησε ενώπιον του Finanzgericht Rheinland-Pfalz, η επιχείρηση Kupferberg ζητεί, επικαλούμενη το άρθρο 152 του νόμου περί του μονοπωλίου οινοπνεύματος, την εφαρμογή συντελεστή εξισωτικού φόρου μονοπωλίου 1 430 DM/hl αιθυλικής αλκοόλης, ο οποίος, κατ' αυτή, πρέπει να υπολογιστεί αφαιρώντας τη βασική τιμή του οινοπνεύματος — που κατά τον υπό κρίση χρόνο ήταν ίση προς 253 DM/hlW — από την τιμή πωλήσεως των 1 683 DM/hl που πράγματι εφαρμοζόταν κατά τη χρονική αυτή περίοδο. Η προσφεύγουσα εκτιμά το αντικείμενο της διαφοράς σε 29 033,07 DM.

Η εν λόγω τιμή πωλήσεως των 1 683 DM/hl προέκυψε από το γεγονός ότι, κατόπιν της εκδόσεως των αποφάσεων του Δικαστηρίου στις υποθέσεις Manghera [1], Rewe [2] και Miritz [3], η ομοσπονδιακή διοίκηση του μονοπωλίου είχε εκ των υστέρων μειώσει κατά 150 DM/hlW την κανονική τιμή πωλήσεως που ήταν καθορισμένη σε 1 833 DM/hlW, προκειμένου να παραμείνει ανταγωνιστική με τα εισαγόμενα προϊόντα με βάση το οινόπνευμα. Ούτε όμως η μειωμένη τιμή του οινοπνεύματος των 1 683 DM/hlW, ούτε η κανονική τιμή των 1 833 DM/hlW ελήφθησαν ως βάση για τον υπολογισμό του πρόσθετου φόρου οινοπνεύματος για το οινόπνευμα που δεν παραδίδεται στο μονοπώλιο, καθώς και για τον υπολογισμό του κανονικού εξισωτικού φόρου μονοπωλίου για το εισαγόμενο οινόπνευμα.

Αντ' αυτού, από τις 23 Φεβρουαρίου 1976, βάσει αποφάσεως του Ομοσπονδιακού Υπουργού Οικονομικών (έγγραφο του Ομοσπονδιακού Υπουργείου Οικονομικών της 23ης Μαρτίου 1976, III A 2 — V 7030 — 32/76), τόσο ο πρόσθετος φόρος οινοπνεύματος, όσο και ο κανονικός εξισωτικός φόρος μονοπωλίου αυξήθηκαν κατά τρόπο ενιαίο στο ύψος του φόρου οινοπνεύματος των 1 500 DM/hlW που ίσχυε τότε. Η ιδιόρρυθμη αυτή κατάσταση έληξε — σε λιγότερο από τέσσερις εβδομάδες αργότερα — στις 18 Μαρτίου του ίδιου έτους, όταν αφενός μεν άρχισε να ισχύει ο τροποποιητικός νόμος που απετέλεσε ήδη αντικείμενο της απόφασης Hansen II [4], αφετέρου δε αυξήθηκε η φορολογική επιβάρυνση.

Το παραπέμπον δικαστήριο έκανε δεκτή την προσφυγή με απόφαση της 13ης Φεβρουαρίου 1978. Κατόπιν ασκήσεως Revision από την καθής, το Bundesfinanzhof εξαφάνισε την εν λόγω απόφαση με την από 5 Αυγούστου 1980 απόφασή του και παρέπεμψε την υπόθεση στο Finanzgericht ή για να την κρίνει εκ νέου. Δέχτηκε, μεταξύ άλλων ότι η τιμή πωλήσεως των 1 683 DM/hlW που πράγματι εφαρμοζόταν στις 23 Φεβρουαρίου 1976 δεν ήταν η κατά την έννοια του άρθρου 152 του νόμου περί του μονοπωλίου οινοπνεύματος κα-

1 — Απόφαση της 3ης Φεβρουαρίου 1976 στην υπόθεση 59/75 — Εισαγγελική αρχή κατά Flavia Manghera και άλλων — Slg. 1976, σ. 91.

2 — Απόφαση της 17ης Φεβρουαρίου 1976 στην υπόθεση 45/75 — Rewe-Zentrale des Lebensmittel-Großhandels GmbH κατά Hauptzollamt Landau/Pfalz — Slg. 1976, σ. 181.

3 — Απόφαση της 17ης Φεβρουαρίου 1976 στην υπόθεση 91/75 — Hauptzollamt Göttingen και Bundesminister der Finanzen κατά Wolfgang Miritz GmbH & Co. — Slg. 1976, σ. 217.

4 — Απόφαση της 13ης Μαρτίου 1979 στην υπόθεση 91/78 — Hansen GmbH & Co. κατά Hauptzollamt Flensburg — Slg. 1979, σ. 935 (Hansen II).

νονική τιμή πωλήσεως του οινοπνεύματος που πρέπει να ληφθεί υπόψη για τον καθορισμό του ύψους του κανονικού εξισωτικού φόρου μονοπωλίου. Η εν λόγω τιμή πωλήσεως εξακολουθούσε να ανέρχεται, όπως πρώτα, σε 1 833 DM/hlW, έτσι ώστε, με την εφαρμογή της μεθόδου υπολογισμού που αναφέρθηκε, προέκυπτε κανονικός εξισωτικός φόρος μονοπωλίου 1 580 DM/hlW. Η είσπραξη του εν λόγω εξισωτικού φόρου 1 500 DM/hlW ήταν νόμιμη κατά το εσωτερικό δίκαιο. Το Bundesfinanzhof έκρινε επίσης ότι δεν συνέτρεχε παράβαση των άρθρων 9, 12, 13 και 37 της Συνθήκης ΕΟΚ και ότι, βάσει της πλούσιας νομολογίας του Δικαστηρίου μας, δεν ήταν αναγκαίο να ζητηθεί απ' αυτό η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως. Ήταν, ωστόσο, ενδεχόμενο να υφίσταται παράβαση του άρθρου 95 της Συνθήκης ΕΟΚ, καθώς και των άρθρων 3 της Συμφωνίας ΕΟΚ-Ισπανίας και 21, παράγραφος 1, της Συμφωνίας ΕΟΚ-Πορτογαλίας, κατά το μέτρο που το Finanzgericht θα διαπίστωνε ότι για το εγχώριο οινόπνευμα που δεν υπόκειται σε υποχρέωση παραδόσεως και που είναι παρόμοιο προς τα εισαγόμενα προϊόντα είχαν χορηγηθεί τα πλεονεκτήματα που παρέχουν τα άρθρα 79, παράγραφος 3, και 79 α του νόμου περί του μονοπωλίου οινοπνεύματος.

Κατά την άποψη του Finanzgericht Rheinland-Pfalz, το οποίο επελήφθη εκ νέου της υποθέσεως, το Bundesfinanzhof δεν αποφάνθηκε επί του ζητήματος κατά πόσον η μείωση, βάσει διοικητικής πρακτικής, της τιμής πωλήσεως του οινοπνεύματος κατά 150 DM/hlW — ενώ ταυτόχρονα διατηρήθηκε η παλιά τιμή πωλήσεως για τον υπολογισμό του εξισωτικού φόρου μονοπωλίου για εισαγόμενο οινόπνευμα — συμβιβάζεται με τα άρθρα 37 και 95 της Συνθήκης ΕΟΚ και με τις αντίστοιχες διατάξεις των Συμφωνιών που έχουν συναφθεί με την Ισπανία και την Πορτογαλία. Με Διάταξη της 6ης Οκτωβρίου 1983, το τρίτο τμήμα ανέβαλε, συνεπώς, την έκδοση οριστικής αποφάσεως και, αναφερόμενο στην απόφαση που είχε εν τω μεταξύ εκδοθεί στην υπόθεση Pabst & Richarz [5] ζήτησε από το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, να αποφανθεί προδικαστικώς επί του ακολούθου ερωτήματος:

Πρέπει οι διατάξεις των άρθρων 37 και 95 της Συνθήκης ΕΟΚ, καθώς και οι διατάξεις του άρθρου 3 της Συμφωνίας της 29ης Ιουνίου 1970 μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και της Ισπανίας και οι διατάξεις του άρθρου 21, πρώτη παράγραφος, της Συμφωνίας της 22ας Ιουλίου 1972 μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και της Δημοκρατίας της Πορτογαλίας να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι ένας εισαγωγέας οινοπνεύματος προελεύσεως άλλων κρατών μελών, καθώς και προελεύσεως Ισπανίας και Πορτογαλίας, μπορεί να τις επικαλεστεί ενώπιον εθνικού δικαστηρίου, για το λόγο ότι η διοίκηση του γερμανικού ομοσπονδιακού μονοπωλίου οινοπνεύματος μείωσε την τιμή πωλήσεως του οινοπνεύματος κατά το χρονικό διάστημα από 23 Φεβρουαρίου 1976 μέχρι 17 Μαρτίου 1976 κατά 150 γερμανικά μάρκα ανά εκατόλιτρο αιθυλικής αλκοόλης, δηλαδή από 1 833 σε 1 683 γερμανικά μάρκα ανά εκατόλιτρο αλκοόλης, ενώ για τον υπολογισμό του εξισωτικού φόρου μονοπωλίου για το εισαγόμενο οινόπνευμα διατήρησε κατά το ίδιο χρονικό διάστημα την τιμή πωλήσεως των 1 833 γερμανικών μάρκων ανά εκατόλιτρο αιθυλικής αλκοόλης;

2. Επί του ερωτήματος αυτού η γνώμη μου έχει ως εξής:

Κρίνω σκόπιμο να εξετάσω πρώτα το ζήτημα της φορολόγησης των προϊόντων καταγωγής άλλων κρατών μελών από τη σκοπιά των άρθρων 95 και 37 της Συνθήκης ΕΟΚ και έπειτα να προχωρήσω στο πρόβλημα της φορολόγησης των προϊόντων που εισάγονται από την Ισπανία και την Πορτογαλία από τη σκοπιά της απαγόρευσης των διακρίσεων, την οποία περιέχουν οι Συμφωνίες που έχουν συναφθεί με την Ισπανία και με την Πορτογαλία.

2.1. *Εκτίμηση σε συνάρτηση με τις διατάξεις της Συνθήκης ΕΟΚ*

2.1.1. Η προσφεύγουσα φρονεί ότι, κατά την υπό κρίση χρονική περίοδο από 23 Φεβρουαρίου μέχρι 17 Μαρτίου 1976, τα εισαγόμενα προϊόντα με βάση το οινόπνευμα υπέστησαν δυσμενή διάκριση σε σχέση με τα εγχώρια ομοειδή ή ανταγωνιστικά προϊόντα. Ως προς τα εισαγόμενα προϊόντα με βάση το οινόπνευμα, ο καθορισμός της τιμής πωλήσεως του οινοπνεύματος ενέχει μια λειτουργία που προσιδιάζει στον οικονομικό χαρακτήρα του μονοπωλίου, με αποτέλεσμα να έχει εφαρμογή

5 — Απόφαση της 29ης Απριλίου 1982 στην υπόθεση 17/81 — Pabst & Richarz KG κατά Hauptzollamt Oldenburg — Συλλογή 1982, σ. 1331.

το άρθρο 37 της Συνθήκης ΕΟΚ. Η τιμή αυτή πάλι επηρεάζει τον καθορισμό του φόρου, εφόσον προσδιορίζει το ύψος των επιβαρύνσεων λόγω εισαγωγής. Επομένως, συντρέχει ταυτόχρονα παράβαση του άρθρου 95 της Συνθήκης ΕΟΚ.

α) Η προσφεύγουσα παραγνωρίζει, ωστόσο, εν προκειμένω, όσον αφορά το άρθρο 95, ότι κατά την εν λόγω χρονική περίοδο, κατ' αντίθεση προς τη ρύθμιση του νόμου περί του μονοπωλίου οινοπνεύματος, ο υπολογισμός τόσο των επιβαρύνσεων λόγω εισαγωγής οινοπνεύματος, όσο και των επιβαρύνσεων επί του εγχωρίου οινοπνεύματος που δεν υπέκειτο στην υποχρέωση παραδόσεως δεν συνδεόταν πλέον με την κανονική τιμή πωλήσεως του μονοπωλίου. Αντιθέτως προς την κανονιστική ρύθμιση που εξακολουθεί να ισχύει, η ρύθμιση που καθιερώθηκε με την απόφαση του Υπουργού Οικονομικών χαρακτηρίζεται από το γεγονός ότι η επιβάρυνση των εισαγομένων καθώς και των εγχωρίων προϊόντων με βάση το οινόπνευμα που δεν υπέκειντο σε υποχρέωση παραδόσεως είχε αποσυνδεθεί από την τιμή, στην οποία το μονοπώλιο πωλούσε το οινόπνευμά του. Επομένως, ανεξαρτήτως του αν επρόκειτο για *φόρο οινοπνεύματος, για πρόσθετο φόρο οινοπνεύματος ή για εξισωτικό φόρο μονοπωλίου,* ο ειδικός φόρος καταναλώσεως οινοπνεύματος καθορίστηκε με *ενιαίο συντελεστή* ύψους 1 500 DM/hlW. Εφόσον, συνεπώς, ο φόρος επί των εμπορευμάτων που εισήγοντο από άλλα κράτη μέλη δεν ήταν ούτε άμεσα ούτε έμμεσα υψηλότερος από το φόρο που επιβαλλόταν στα ομοειδή ή ανταγωνιστικά εγχώρια προϊόντα, τα κριτήρια του άρθρου 95 της Συνθήκης ΕΟΚ έχουν κατ' αρχήν ληφθεί υπόψη, όπως ορθώς σημειώνουν το Hauptzollamt, καθού, και η Επιτροπή.

β) Τέλος, δεν μπορεί να συμβαίνει διαφορετικά, όσον αφορά το άρθρο 37 της Συνθήκης ΕΟΚ. Κατά το μέτρο που είναι δυνατό να βρει έρεισμα στη διάταξη αυτή απαγόρευση των διακρίσεων στο φορολογικό τομέα, η εν λόγω απαγόρευση των διακρίσεων έχει, όπως προκύπτει ιδίως από την απόφαση στην υπόθεση Hansen I [6], το ίδιο περιεχόμενο με εκείνη του άρθρου 95 της Συνθήκης ΕΟΚ και δεν χρειάζεται, επομένως, να εξεταστεί ιδιαιτέρως.

Τίθεται, ωστόσο, το ερώτημα αν η μείωση της τιμής πωλήσεως, ενώ διατηρείται η βασική τιμή, μπορεί να έχει σημασία στο πλαίσιο του άρθρου 37. Κατά την άποψη του Bundesfinanzhof, η διάταξη αυτή, κατά το μέτρο που απαγορεύει τις διακρίσεις, πέραν των φορολογικών, στο πλαίσιο μονοπωλίου, δεν έχει σημασία στην υπό κρίση υπόθεση, που αφορά μόνο το ύψος του φόρου.

Το αν τελικά αυτό συμβαίνει δεν χρειάζεται να ερευνηθεί. Αποφασιστική σημασία έχει μόνο το ότι η μείωση της τιμής είχε ως σκοπό να καταστήσει το εγχώριο οινόπνευμα ανταγωνιστικό σε σχέση προς τα εισαγόμενα προϊόντα. Όπως παραδέχεται και η Επιτροπή, δεν πρόκειται, επομένως, για μέτρο που προσιδιάζει στη φύση του κρατικού μονοπωλίου, αλλά για εμπορικό μέτρο *που υπαγορεύεται από τις ανάγκες του ανταγωνισμού.*

Όπως προκύπτει από την υπόθεση Hansen II [4], ένα τέτοιο μέτρο δεν είναι κατακριτέο από τη σκοπιά του άρθρου 37. Στην υπόθεση αυτή, το Δικαστήριο δέχτηκε ότι είναι επιτρεπτή η μείωση της τιμής ενός προϊόντος, όπως το οινόπνευμα, μέσω πόρων του δημοσίου σε επίπεδο που καθίσταται δυνατή η πώληση. Ο μόνος περιορισμός που τέθηκε είναι ότι το οινόπνευμα αυτό δεν μπορεί να πωλείται από το μονοπώλιο σε *αφύσικα χαμηλές τιμές* σε σύγκριση με τα εισαγόμενα προϊόντα. Φαίνεται ότι δεν αμφισβητείται από τους διαδίκους ότι η κανονική τιμή πωλήσεως, στην οποίαν πωλούσε το μονοπώλιο κατά τη διάρκεια της υπό κρίση περιόδου και η οποία ανερχόταν, κατόπιν αφαιρέσεως των φόρων, σε 183 DM/hlW, έπρεπε να θεωρηθεί ως

4 — Απόφαση της 13ης Μαρτίου 1979 στην υπόθεση 91/78 — Hansen GmbH & Co. κατά Hauptzollamt Flensburg — Slg. 1979, σ. 935 (Hansen II).

6 — Απόφαση της 10ης Οκτωβρίου 1978 στην υπόθεση 148/77 — H. Hansen Jun. & O.C. Balle GmbH & Co. κατά Hauptzollamt Flensburg — Slg. 1978, σ. 1787 (Hansen II).

σύμφωνη προς τις απαιτήσεις της αγοράς σε σύγκριση με τις τιμές των εισαγομένων προϊόντων με βάση το οινόπνευμα. Στην προκειμένη περίπτωση, δεν είναι, επομένως, δυνατό να επικριθεί η προσαρμογή της τιμής πωλήσεως με αναφορά στο άρθρο 37 της Συνθήκης ΕΟΚ και να ζητηθεί η μείωση της επιβάρυνσης λόγω εισαγωγής.

2.1.2. Πέρα από τις γενικές αυτές σκέψεις, η αμφισβητούμενη φορολογική επιβάρυνση των εισαγομένων προϊόντων με βάση το οινόπνευμα ενέχει κατά την άποψη της προσφεύγουσας τέσσερα ιδίως στοιχεία διακρίσεως, τα οποία και πρέπει να αναλύσω με συντομία ευθύς αμέσως.

α) Κατά την προσφεύγουσα, πρέπει να γίνει δεκτό ότι συντρέχει παράβαση των άρθρων 95 και 37, ιδίως της ρήτρας ακινητοποίησης (standstill) του άρθρου 37, παράγραφος 2, διότι ο υπολογισμός της επιβάρυνσης λόγω εισαγωγής πραγματοποιήθηκε κατά παρέκκλιση των διατάξεων του νόμου περί του μονοπωλίου οινοπνεύματος, από την εφαρμογή των οποίων θα προέκυπτε χαμηλότερη φορολογική επιβάρυνση.

Σ' αυτό πρέπει να αντιτείνω, μαζί με την Επιτροπή, ότι, όταν γίνεται σύγκριση επιβάρυνσης στο πλαίσιο των άρθρων 95 και 37 της Συνθήκης ΕΟΚ, το μόνο ζήτημα που έχει σημασία κατά την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου — και που εναπόκειται στο παραπέμπον δικαστήριο να κρίνει — είναι το κατά πόσο στα εισαγόμενα εμπορεύματα και τα αντίστοιχα εγχώρια εμπορεύματα *επιβάλλονται πράγματι και γενικώς* ισοϋψείς επιβαρύνσεις. Αντιθέτως, δεν είναι της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου να ασχοληθεί με το ζήτημα, που ήδη εξετάστηκε από το Bundesfinanzhof, κατά πόσο η απόφαση του Ομοσπονδιακού Υπουργού Οικονομικών, που είχε ως συνέπεια την αποσύνδεση της επιβάρυνσης από την τιμή πωλήσεως και, κατά συνέπεια, την επιβολή ενιαίας επιβαρύνσεως, είναι ή όχι σύμφωνη προς το νόμο περί του μονοπωλίου οινοπνεύματος. Ειδικότερα, κατά πάγια νομολογία, δεν είναι δυνατό να συναχθεί από την απαγόρευση των διακρίσεων του κοινοτικού δικαίου ότι τα εμπορεύματα που εισάγονται από άλλα κράτη μέλη υπόκεινται σε ευνοϊκότερο φορολογικό καθεστώς από ό,τι τα εγχώρια εμπορεύματα.

Εξάλλου, δεν μπορώ να αντιληφθώ για ποιο λόγο η μείωση της τιμής του οινοπνεύματος μονοπωλίου δεν συμβιβάζεται με την υποχρέωση ακινητοποιήσεως (standstill) του άρθρου 37, παράγραφος 2, της Συνθήκης ΕΟΚ ή πώς μπορεί το μέτρο αυτό να θεωρηθεί ότι αποτελεί μέτρο ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικό περιορισμό επί των εισαγωγών κατά την έννοια του άρθρου 30 της Συνθήκης ΕΟΚ. Αντιθέτως, όπως γνωρίζουμε, οι φραγμοί στις εισαγωγές που είναι συμφυείς με το μονοπώλιο εξαλείφθηκαν αμέσως ως συνέπεια της νομολογίας του Δικαστηρίου. Μειώθηκε, κατά συνέπεια, η τιμή, για να καταστεί το οινόπνευμα μονοπωλίου ανταγωνιστικό προς το οινόπνευμα που εισάγεται ελεύθερα από άλλα κράτη μέλη.

β) Ως δεύτερο στοιχείο διακρίσεως, η προσφεύγουσα προβάλλει τη σύγκριση της φορολογικής επιβάρυνσης των εισαγομένων προϊόντων με βάση το οινόπνευμα με εκείνη των εγχωρίων ομοειδών προϊόντων με βάση το οινόπνευμα *που δεν υπόκεινται σε υποχρέωση παραδόσεως*, όπως το οινόπνευμα από οπώρες. Και εδώ η προσφεύγουσα, αναφερόμενη στον όρο « επιβαρύνουν » που περιέχεται στο άρθρο 95, πρώτη παράγραφος, επικαλείται το γεγονός ότι πρέπει να λαμβάνεται υπόψη όχι μόνο η πραγματική επιβάρυνση των εγχωρίων προϊόντων, αλλά και το μέτρο του « κατά νόμο επιτρεπτού » της επιβάρυνσής τους.

Και εδώ όμως, όπως ήδη ανέφερα, όταν γίνεται σύγκριση της επιβάρυνσης του εισαγόμενου οινοπνεύματος και του οινοπνεύματος που δεν υπόκειται σε υποχρέωση παραδόσεως, το μόνο ουσιώδες ζήτημα είναι να γίνει γνωστό ποιοι συντελεστές εφαρμόστηκαν πράγματι κατά την υπό κρίση περίοδο. Λόγω της αποσυνδέσεως του πρόσθετου φόρου οινοπνεύματος από τις τιμές πωλήσεως του μονοπωλίου, και εδώ ο συντελεστής των 1 500 DM/hlW καθορίστηκε κατά τρόπο ενιαίο. Δεν είναι, επομένως, δυνατό να διαπιστωθεί διάκριση.

γ) Με το τρίτο στοιχείο διακρίσεως, στο οποίο αναφέρεται η προσφεύγουσα, θίγεται το ζήτημα αν, σε σύγκριση με το εγχώριο οινό-

πνευμα *που υπόκειται σε υποχρέωση παραδόσεως*, όπως το οινόπνευμα μονοπωλίου που χρησιμοποιείται για την παρασκευή λικέρ, τα εισαγόμενα προϊόντα με βάση το οινόπνευμα υπέστησαν δυσμενή διάκριση. Η προσφεύγουσα παραδέχεται ότι, κατά τη διάρκεια της υπό κρίση περιόδου, στα εισαγόμενα προϊόντα με βάση το οινόπνευμα επιβλήθηκε άμεση επιβάρυνση ίση με εκείνη που επιβαλλόταν στο οινόπνευμα μονοπωλίου, το οποίο εμπορευόταν η ομοσπονδιακή διοίκηση του μονοπωλίου. Η πώληση του οινοπνεύματος αυτού στην αρχική κανονική τιμή πωλήσεως των 1 833 DM/hlW, είχε ως συνέπεια την επίτευξη από την ομοσπονδιακή διοίκηση του μονοπωλίου τόσο του συντελεστή 1 500 DM/hlW, όσο και της τιμής του εμπορεύματος 333 DM/hlW. Μειώνοντας, όμως, την κανονική τιμή πωλήσεως σε 1 683 DM/hlW, ενώ διατήρησε τη σταθερή τιμή αναλήψεως του οινοπνεύματος, η διοίκηση του μονοπωλίου παραιτήθηκε από την είσπραξη του φόρου οινοπνεύματος 150 DM/hlW.

Όπως όμως δήλωσε ρητά η Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση απαντώντας σε ερώτηση του Δικαστηρίου, κατά την υπό κρίση χρονική περίοδο η ομοσπονδιακή διοίκηση του μονοπωλίου εισέπραξε *αμείωτο* το φόρο οινοπνεύματος και κατέβαλε τις εισπράξεις αυτές στο ομοσπονδιακό δημόσιο ταμείο. Από τη δήλωση αυτή — για την ακρίβεια της οποίας δεν διαβλέπω λόγο αμφιβολιών — προκύπτει ότι και σ' αυτήν την περίπτωση δεν μπορεί να διαπιστωθεί καμιά διάκριση.

Το κατά πόσον — όπως φρονεί η προσφεύγουσα — δεν δικαιολογούνταν κατά την εσωτερική νομοθεσία να υποστεί η διοίκηση του μονοπωλίου απώλειες λόγω μιας τέτοιας ενέργειας κατά την υπό κρίση χρονική περίοδο, δεν χρειάζεται επίσης να κριθεί από το Δικαστήριο.

Το μόνο κρίσιμο στοιχείο είναι ότι δεν μπορεί από το γεγονός της απώλειας αυτής να συναχθεί το συμπέρασμα ότι το μονοπώλιο δεν κατέβαλε ακέραιους τους φόρους στο δημόσιο ταμείο.

δ) Το τέταρτο στοιχείο διακρίσεως που προβάλλει η προσφεύγουσα στηρίζεται στη σύγκριση εισαγόμενων προϊόντων με βάση το οινόπνευμα με την *επιβάρυνση του γερμανικού οινοπνεύματος από σπόρους δημητριακών*. Για το προϊόν αυτό, υπάρχουν τρεις διαφορετικές δυνατότητες εμπορίας. Όταν παρασκευάζεται σε ποσότητα που υπερβαίνει τα αναγνωριζόμενα δικαιώματα αποστάξεως πρέπει και αυτό το οινόπνευμα να παραδίδεται στο μονοπώλιο. Εφόσον πρόκειται για απόσταγμα σπόρων δημητριακών που παρασκευάζεται εντός των ορίων των δικαιωμάτων αποστάξεως, μπορεί είτε να παραδοθεί έναντι της εγγυημένης τιμής αναλήψεως στη Deutsche Kornbranntwein-Verwertungsstelle, υπηρεσία διανομής ιδιωτικού δικαίου, την οποία προβλέπει ο νόμος περί του μονοπωλίου οινοπνεύματος, είτε μπορούν οι σχετικές επιχειρήσεις αποστάξεως να πωλήσουν οι ίδιες το εν λόγω οινόπνευμα από σπόρους δημητριακών για κατανάλωση. Η εν λόγω Kornbranntwein-Verwertungsstelle επέφερε στο οινόπνευμα που πωλεί την ίδια μείωση τιμής με το μονοπώλιο. Δεδομένου ότι και το πωλούμενο οινόπνευμα για κατανάλωση υπόκειται στη λειτουργία της αγοράς, η Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση κατέβαλε στις επιχειρήσεις αποστάξεως από σπόρους δημητριακών που πωλούν οι ίδιες το προϊόν τους άμεση ενίσχυση 150 DM/hlW ως αντιστάθμισμα για τη μείωση της τιμής πωλήσεως του οινοπνεύματος. Κατά την άποψη της προσφεύγουσας, η καταβολή αυτή πρέπει, στο πλαίσιο της απαγόρευσης των διακρίσεων του κοινοτικού δικαίου, να θεωρηθεί ως σημαντική φορολογική ελάφρυνση του εγχώριου οινοπνεύματος από σπόρους δημητριακών και όχι ως ενίσχυση.

αα) Όσον αφορά *τη μείωση της τιμής πωλήσεως από την Kornbranntwein-Verwertungsstelle*, ενώ διατηρήθηκε συγχρόνως η τιμή αναλήψεως, η προσφεύγουσα φρονεί ότι η απόφαση που εκδόθηκε στην υπόθεση Hansen II [4], όπου έγινε δεκτό ότι ανάλογο μέτρο της γερμανικής διοίκησης του μονοπωλίου οινοπνεύματος συμβιβαζόταν με το κοινοτικό δίκαιο, δεν αφορά τις ενέργειες οργανισμού που έχει συσταθεί κατά το ιδιωτικό δίκαιο.

4 — Απόφαση της 13ης Μαρτίου 1979 στην υπόθεση 91/78 — Hansen GmbH & Co. κατά Hauptzollamt Flensburg — Slg. 1979, σ. 935 (Hansen II).

Μπορεί όμως να αντιλεχθεί σ' αυτό ότι το οργανωτικό σχήμα και μόνο της Kornbranntwein-Verwertungsstelle δεν μπορεί να στηρίξει διαφορετική εκτίμηση κατά το κοινοτικό δίκαιο. Το αποφασιστικό στοιχείο πρέπει αντιθέτως να είναι το ότι η Kornbranntwein-Verwertungsstelle, που προβλέπεται στο νόμο περί του μονοπωλίου οινοπνεύματος, είναι επιφορτισμένη, με την εκπλήρωση, υπό κρατική εποπτεία, καθηκόντων που αντιστοιχούν στα προβλεπόμενα από το νόμο περί του μονοπωλίου οινοπνεύματος. Από την άποψη αυτή η δράση της Kornbranntwein-Verwertungsstelle δεν μπορεί να εκτιμηθεί διαφορετικά από ό,τι η αντίστοιχη συμπεριφορά του μονοπωλίου, την οποία το Δικαστήριο αξιολόγησε λεπτομερώς στην υπόθεση Hansen II [4]. Στην υπόθεση αυτή, το Δικαστήριο έκρινε ότι το άρθρο 37 της Συνθήκης ΕΟΚ πρέπει να θεωρηθεί έναντι των άρθρων της 92 και 93 ως ειδική διάταξη, καθόσον κρατικά μέτρα, που είναι συμφυή με την άσκηση, εκ μέρους κρατικού μονοπωλίου εμπορικού χαρακτήρα, του δικαιώματός του της αποκλειστικότητας, πρέπει, και όταν ακόμη συνδέονται με τη χορήγηση ενισχύσεως υπέρ των παραγωγών που υπάγονται στο μονοπώλιο, να κρίνονται βάσει του άρθρου 37.

Όπως προκύπτει από την απόφαση αυτή, η σχέση ενός συστήματος ενισχύσεων με τη δραστηριότητα κρατικού μονοπωλίου, με τη μορφή της εγγύησης προς τους παραγωγούς τιμής αναλήψεως που δεν είναι προσαρμοσμένη στην αγορά, θα μπορούσε ενδεχομένως να έχει σημασία στο πλαίσιο του άρθρου 37, αν υπάρχει αιτιώδης συνάφεια μεταξύ του ύψους της ενίσχυσης που χορηγείται στους παραγωγούς με τη μορφή εγγυημένης τιμής αναλήψεως και της τιμής πωλήσεως. Το Δικαστήριο δεν δέχτηκε την ύπαρξη τέτοιας συνάφειας λόγω της παρεμβολής του μονοπωλίου. Επομένως, μπορεί ακόμη να συναχθεί ότι η μείωση της παραγωγικότητας της Kornbranntwein-Verwertungsstelle ή ενδεχόμενη απώλεια και αντιστάθμισή της τελικά από το κράτος δεν μπορούν να επικριθούν από τη σκοπιά των άρθρων 37 και 92 επ.

ββ) Αντιθέτως, οι *πληρωμές* που πραγματοποιήθηκαν *απ' ευθείας στις επιχειρήσεις αποστάξεως από απόρους δημητριακών που εμπορεύονται οι ίδιες τα προϊόντα τους*, χωρίς την παρεμβολή του μονοπωλίου ή η Kornbranntwein-Verwertungsstelle, *πρέπει να κριθούν από διαφορετική σκοπιά*. Κατά την άποψη της Επιτροπής, πρόκειται εδώ για επιτρεπτή ενίσχυση, η οποία γνωστοποιήθηκε, ενώ η προσφεύγουσα φρονεί ότι δεν πρόκειται για ενίσχυση αλλά για έμμεση μείωση του φόρου οινοπνεύματος, που είναι ανεπίτρεπτη σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με το « Sovraprezzo » [προσαύξηση τιμής] (υπόθεση 105/76 [7]· υπόθεση 73/79 [8]). Με τη νομολογία αυτή που αφορά το sovraprezzo, το Δικαστήριο έκρινε ότι εσωτερικός φόρος που τυπικά πλήττει με τον ίδιο τρόπο τα εγχώρια και τα εισαγόμενα προϊόντα, που χρησιμοποιείται όμως αποκλειστικά ή κυρίως για τη χρηματοδότηση ενισχύσεων, που παρέχονται μόνο για τα εγχώρια προϊόντα, συνιστά παράβαση της απαγόρευσης των φορολογικών διακρίσεων του άρθρου 95 της Συνθήκης ΕΟΚ. Όπως, όμως, παρατηρεί και η Επιτροπή, η νομολογία αυτή δεν μπορεί, ωστόσο, να αφορά την υπό κρίση υπόθεση για διάφορους λόγους. Στην περίπτωση, αφενός, του εξισωτικού φόρου μονοπωλίου, πρόκειται για *γενικό φόρο* που εισπράττεται λόγω εισαγωγής και καταβάλλεται ως ειδικός φόρος καταναλώσεως στο ομοσπονδιακό δημόσιο ταμείο, δηλαδή στον ομοσπονδιακό προϋπολογισμό, και όχι σε ειδικό ταμείο για την υποστήριξη των αποστακτηρίων οινοπνεύματος από σπόρους δημητριακών. Κατ' αντίθεση, αφετέρου, προς την επιβάρυνση sovraprezzo, ο εξισωτικός φόρος μονοπωλίου δεν προορίζεται « αποκλει-

4 — Απόφαση της 13ης Μαρτίου 1979 στην υπόθεση 91/78 — Hansen GmbH & Co. κατά Hauptzollamt Flensburg — Slg. 1979, σ. 935 (Hansen II).

7 — Απόφαση της 25ης Μαΐου 1977 στην υπόθεση 105/76 — Interzuccheri SpA κατά Società Rezzano e Cavassa — Slg. 1977, σ. 1029.

8 — Απόφαση της 21ης Μαΐου 1980 στην υπόθεση 73/79 — Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ιταλικής Δημοκρατίας — Slg. 1980, σ. 1533.

στικά ή κυρίως » για τη στήριξη της εγχώριας παραγωγής και συνεπώς για την παροχή σ' αυτή έμμεσου φορολογικού πλεονεκτήματος. Η εν λόγω ενίσχυση δεν είχε ως σκοπό τη δημιουργία φορολογικού πλεονεκτήματος υπέρ των προϊόντων των αποστακτηρίων που εμπορεύονται τα ίδια τα προϊόντα τους σε σχέση με τα εισαγόμενα προϊόντα, αλλά απέβλεπε απλώς να δώσει στην ομάδα αυτή παραγωγών τη δυνατότητα να πωλούν τα προϊόντα τους σε τιμές προσαρμοσμένες στην αγορά. Όπως ορθώς παρατηρεί η Επιτροπή, αν δεν γινόταν αυτό, η μόνη συνέπεια θα ήταν ότι οι εν λόγω επιχειρήσεις αποστάξεως θα επέλεγαν την ευνοϊκότερη δυνατότητα να παραδώσουν το οινόπνευμά τους από σπόρους δημητριακών στη γερμανική Kornbranntwein-Verwertungsstelle στις εγγυημένες τιμές αναλήψεως αντί να επιχειρήσουν να το πωλήσουν οι ίδιες.

Περαίνοντας, επομένως, δεν μένει παρά να διαπιστωθεί ότι κανένα από τα στοιχεία που ανέφερε η προσφεύγουσα δεν είναι επικριτέο από τη σκοπιά των άρθρων 95 και 37 της Συνθήκης ΕΟΚ.

2.2. *Εκτίμηση σε συνάρτηση με τις διατάξεις των Συμφωνιών με την Ισπανία και με την Πορτογαλία*

2.2.1. Η Συμφωνία με την Ισπανία και η Συμφωνία με την Πορτογαλία περιέχουν διατάξεις περί της φορολογικής μεταχειρίσεως των εισαγομένων προϊόντων που είναι παρόμοιες με το άρθρο 95 της Συνθήκης ΕΟΚ. Οι εν λόγω Συμφωνίες, αντιθέτως, δεν περιέχουν καμιά διάταξη ανάλογη με το άρθρο 37 της Συνθήκης ΕΟΚ, οπότε δεν είναι αναγκαίο να εξεταστούν από την άποψη αυτή.

Το άρθρο 3 της Συμφωνίας με την Ισπανία έχει ως εξής:

« Απαγορεύεται κάθε μέτρο ή πρακτική εσωτερικής δημοσιονομικής φύσεως που καθιερώνει, άμεσα ή έμμεσα, διάκριση μεταξύ των προϊόντων των συμβαλλομένων μερών και ομοειδών προϊόντων καταγωγής του άλλου συμβαλλομένου μέρους. »

Το άρθρο 21 της Συμφωνίας με την Πορτογαλία, που έχει ήδη αποτελέσει αντικείμενο ερμηνείας από το Δικαστήριο στην υπόθεση « Kupferberg I » (υπόθεση 104/81 [9]), ορίζει:

« Τα συμβαλλόμενα μέρη απέχουν από κάθε μέτρο ή πρακτική εσωτερικής φορολογικής φύσεως, που εισάγει άμεσα ή έμμεσα διάκριση μεταξύ των προϊόντων του ενός συμβαλλομένου μέρους και των ομοίων προϊόντων καταγωγής του άλλου συμβαλλομένου μέρους. »

2.2.2. Στην υπόθεση Kupferberg I [9], το Δικαστήριο έχει ήδη δεχτεί ότι το άρθρο 21 της Συμφωνίας με την Πορτογαλία καταλαμβάνει και το Porto προελεύσεως Πορτογαλίας.

Όπως υποστήριξε, ορθώς κατά την άποψή μου, η Επιτροπή, πρέπει ομοίως, όσον αφορά το Xérès από την Ισπανία, να γίνει δεκτό ότι το προϊόν αυτό εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 3 της Συμφωνίας με την Ισπανία.

2.2.3. Εξάλλου, στην υπόθεση Kupferberg I [9], το Δικαστήριο έχει ήδη δεχτεί ότι το άρθρο 21 της Συμφωνίας με την Πορτογαλία παράγει *άμεσο αποτέλεσμα*, υπό την έννοια ότι οι επιχειρηματίες μπορούν να επικαλεστούν τη διάταξη αυτή ενώπιον δικαστηρίου της Κοινότητας. Όπως εξέθεσε η Επιτροπή κατά τρόπο πειστικό, δεν μπορεί να έχουν διαφορετικά τα πράγματα, όσον αφορά το άρθρο 3 της Συμφωνίας με την Ισπανία, ενόψει του γράμματος της διάταξης αυτής, καθώς και της διάρθρωσης και του σκοπού της εν λόγω Συμφωνίας.

2.2.4. Τέλος, λαμβανομένης υπόψη της απόφασης που εκδόθηκε στην υπόθεση Kupferberg I [9], πρέπει να ληφθεί ως δεδομένο ότι και οι δύο διατάξεις επιδιώκουν τον ίδιο σκοπό με το άρθρο 95, αλλά ότι, λόγω του περιορισμένου

9 — Απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 1982 στην υπόθεση 104/81 — Hauptzollamt Mainz κατά C. A. Kupferberg & Cie KG a. A. — Συλλογή 1982, σ. 3641 (Kupferberg I).

αντικειμένου τους, η έκταση εφαρμογής των Συμφωνιών αυτών σε σχέση με τη Συνθήκη ΕΟΚ είναι πιο περιορισμένη από ό, τι του άρθρου 95. Μπορεί, επομένως, βάσει συλλογισμού a maiore ad minus να συναχθεί ότι: Αν η αμφισβητούμενη συμπεριφορά της ομοσπονδιακής διοίκησης του μονοπωλίου οινοπνεύματος δεν είναι επικριτέα από τη σκοπιά του άρθρου 95, πολύ περισσότερο δεν μπορεί να συντρέχει παράβαση των δύο αυτών διατάξεων των Συμφωνιών.

2.2.5. Επικουρικώς, ας αναφέρω περαίνοντας ότι, όπως μπορεί να συναχθεί από την απόφαση που εκδόθηκε στην απόφαση Kupferberg I [9], οι επιχειρηματίες δεν μπορούν να επικαλεστούν την απαγόρευση των διακρίσεων που περιέχεται στη διάταξη παρά μόνον αν υπάρχουν στην εθνική αγορά προϊόντα που είναι παρόμοια-τόσο ως προς τον τρόπο παρασκευής τους, όσο και ως προς τα ουσιώδη χαρακτηριστικά τους και για τα οποία πράγματι χορηγήθηκε μείωση.

3. Προτείνω, επομένως, να δοθεί η ακόλουθη απάντηση στο προδικαστικό ερώτημα:

Τα άρθρα 37 και 95 της Συνθήκης ΕΟΚ, καθώς και τα άρθρα 3 της Συμφωνίας με την Ισπανία και 21 της Συμφωνίας με την Πορτογαλία πρέπει να ερμηνευτούν υπό την έννοια ότι, για να κριθεί το ζήτημα της συμφωνίας ή μη προς τις εν λόγω διατάξεις επιβαρύνσεως επί των εισαγομένων προϊόντων με βάση το οινόπνευμα, πρέπει να συγκριθούν οι πράγματι επιβαλλόμενες κατά γενικό τρόπο επιβαρύνσεις επί των εισαγομένων προϊόντων και επί των αντίστοιχων εγχώριων προϊόντων.

Βάσει των διατάξεων που αναφέρθηκαν, δεν μπορεί ιδίως να επικριθεί το ότι, κατά την υπό κρίση χρονική περίοδο 23 Φεβρουαρίου 1976 μέχρι 17 Μαρτίου 1976, η γερμανική ομοσπονδιακή διοίκηση του μονοπωλίου, κατά παρέκκλιση του τρόπου υπολογισμού, τον οποίο ορίζει ο νόμος περί του μονοπωλίου οινοπνεύματος, εισέπραξε ενιαίο ειδικό φόρο καταναλώσεως 1 500 DM/hlW επί του εισαγομένου οινοπνεύματος και επί του ομοειδούς εγχωρίου οινοπνεύματος.

9 — Απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 1982 στην υπόθεση 104/81 — Hauptzollamt Mainz κατά C. A. Kupferberg & Cie KG a. A. — Συλλογή 1982, σ. 3641 (Kupferberg I).